

Projev - Hlávková kolej, 17. listopadu 2019

Vážené dámy, vážení pánové,

děkuji za příležitost připomenout našeho studenta Jana Opletala a události, které se v těchto místech před osmdesáti lety odehrály. Události a osudy lidí, které se pak odrazily v událostech, kterých jsem sám pamětníkem, tedy třicetileté výročí Sametové revoluce.

V obou případech, jak v roce 1939 tak v roce 1989 se vládní moc brutálně postavila proti občanům naší země. Do ulic metropole okupované nacisty vyšli 28. října 1939 nejenom naši studenti, ale více než sto tisíc občanů, kteří si chtěli připomenout výročí vzniku Československa. Reakce německých vojáků a četníků byla brutální. V Žitné ulici začali do demonstrujících střít a jedna kulka zasáhla studenta medicíny Jana Opletala, téměř na stejném místě byl postřelen i pekařský dělník Václav Sedláček a několik dalších lidí utrpělo vážná zranění. Sedláček zemřel při převozu do nemocnice a Opletal zesnul na následky zranění 11. listopadu.

O čtyři dny později, 15. listopadu se konal na Albertově pod vedením děkana lékařské fakulty profesora Hájka, smuteční průvod. A smutným vyvrcholením pak bylo – uzavření všech českých vysokých škol, popravení čelních představitelů studentských organizací, internace více než tisíc studentů v koncentračních táborech.

Popraveni byli: historik Josef Matoušek, studenti práv Jaroslav Klíma, Bedřich Koula, František Skorkovský, Josef Adamec, student bohemistiky a germanistiky Jan Weinert, student medicíny Jan Černý, student ekonomie a zaměstnanec Slovenské ambasády Marek Frauwirth, který pomáhal vydávat falešné pasy židovským uprchlíkům, a student architektury Václav Šafránek.

Při této příležitosti je mojí smutnou povinností připomenout, že v srpnu letošního roku zesnul poslední pamětník 17. listopadu a následujících událostí, náš bývalý student Vojmír Srdečný. Byl to mimořádně energický muž a jeho zápal a vlastenectví bylo obdivuhodné. Právě díky němu máme přesný seznam všech studentů, kteří skončili v nacistickém koncentračním táboře Sachsenhausen, kde červený trojúhelník – označení politických vězňů nosilo více než 1200 Čechoslováků. Z jeho osobních vzpomínek pak přesně víme, co se zde odehrálo 17. listopadu, když na kolej vtrhlo gestapo.

Elity jsou velmi často likvidovány, kritizovány a perzekuovány. Historických příkladů máme bohužel nespočet. I proto si vážím toho, že tu dnes společně stojíme, abychom si nejenom připomněli tyto smutné události, ale také oslavily třicet let společného života ve svobodě. 17. listopadu 1989 to byli opět naši studenti, kteří se sešli a připomněli si Opletalův odkaz, kritizovali komunistické poměry a demonstrace, která se pak přesunula na Národní třídu, kde proti ní brutálně zasáhly jednotky státní bezpečnosti, začala tzv. Sametovou revoluci.

Třicet let je relativně krátká doba i tak je to čas k reflexi. Jsem rád, že si jsme všichni vědomi, jak křehké jsou podmínky, které máme, a že svoboda a demokracie nejsou samozřejmé a nejsou zadarmo. Svoboda s sebou nese nejenom velkou odpovědnost, ale také nároky na každého z nás.

Žijeme v komplikované době, kdy máme na jedné straně ohromné příležitosti a na druhé problémy, které ohrožují celou planetu. Sledujeme přenosy z válečných konfliktů v přímém přenosu v televizi, jsme součástí globální společnosti a mezinárodního společenství. Musíme se, jak soustředit na domácí problémy, tak být i partnerem světa.

Zároveň panuje názor, že je naše společnost rozdělena, můžeme i říci rozdělena svobodou. Ne každý je spokojený, a ne každý souhlasí s tím, že se nám podle měřitelných kritérií žije dnes pravděpodobně nejlépe v naší historii. Pojďme se více soustředit na to, co nás spojuje než to, co nás rozděluje. A připomeňme si dobu před třiceti lety, kdy jsme všichni byli jednotní.

Složité otázky, které nás čekají v budoucnosti dokážeme řešit pouze společně. Jsem hrdý na to, že v důležitých historických momentech byli naši studenti i pedagogové připraveni, odhodláni a stateční. A věřím, že tomu tak bude i do budoucnosti.

Dnešní den by měl být oslavou odvahy, demokracie a svobody. Nezapomínejme na to, že to není samozřejmé. Nepolevujme.